

ДЕРЖАВНА АУДИТОРСЬКА СЛУЖБА УКРАЇНИ
Управління Західного офісу Держаудитслужби
в Чернівецькій області

28.04.2017 № 08-41/5

АУДИТОРСЬКИЙ ЗВІТ
про результати державного фінансового аудиту
виконання Хотинського міського бюджету
за 2014-2016 роки

м. Чернівці, 2017

У цьому звіті представлено результати державного фінансового аудиту виконання Хотинського міського бюджету за 2014-2016 роки.

Аудит проведено у плановому порядку на виконання вимог статті 113 Бюджетного кодексу України та відповідно до Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.2007 року № 698, Методичних рекомендацій з організації та проведення державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів, затверджених наказом Головкиру України від 13.03.2007 року № 50.

Звіт призначений для керівників та спеціалістів органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, інших зацікавлених установ і організацій, причетних до складання, розгляду, затвердження, внесення змін та виконання місцевих бюджетів, а також здійснення контролю за повнотою внесення платежів до бюджетів, цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів.

Аудиторський звіт підготовлено Управлінням Західного офісу Держаудитслужби в Чернівецькій області.

**©Управління Західного офісу
Держаудитслужби в Чернівецькій області.
Матеріал офіційний.
При використанні посилання на
Держаудитслужбу обов'язкове.**

Зміст

аудиторського звіту

Розділ I.	ЗАГАЛЬНІ ДАНІ ПРО АУДИТ	4
	1.1. Вступ	4
	1.2. Учасники аудиту	4
	1.3. Підстава для проведення	4
	1.4. Мета аудиту	4
	1.5. Період дослідження	4
	1.6. Прийоми і процедури аудиту	4
Розділ II	ОЦІНКА ВИКОНАННЯ ХОТИНСЬКОГО МІСЬКОГО БЮДЖЕТУ	4
	2.1. Оцінка стану виконання міського бюджету	4
	2.1.1. Оцінка виконання міського бюджету за доходами	8
	2.1.2. Оцінка виконання міського бюджету за видатками	
	2.2. Оцінка стану надання громадянам м. Хотин соціальних гарантій та інших соціальних послуг	
	2.2.1. У сфері забезпечення освітніми послугами	
	2.2.2. У сфері житлово-комунального господарства	
	2.3 Проблема аудиту	10
Розділ III	РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ	11
	ВИСНОВКИ	30
	РЕКОМЕНДАЦІЇ.	34
	Перелік використаних джерел інформації	36
	Протокол погодження	38
	Додатки	40

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ДАНІ ПРО АУДИТ

1.1. Вступ

Хотин - одне з древніх міст України. Його виникнення археологи відносять до VIII століття. Археологами виявлено поселення трипільської культури (III тисячоліття до н. е.), ранньозалізного віку (I тисячоліття до н. е.) та слов'янські поселення VI–VIII століть, які дають підстави твердити, що місто Хотин виросло саме із слов'янських поселень. В IX-X ст. місто входило в склад Київської Русі. В середині XII століття Хотин ввійшов до складу Галицького, з 1199 року - Галицько-Волинського князівства. В середині XIV століття місто попало під владу Молдавського князівства. Визначними історичними архітектурними пам'ятками є побудована у XIII–XVI століттях на крутих схилах правого берега річки Дністер Хотинська фортеця та курган-могила на полі Ставчанської битви 1739 року.

Територія міста займає 20,39 кв. км., або 2,8% загальної території району. Кількість населення 9,4 тис. чол., що складає 13,9% загальної кількості наявного населення Хотинського району. Площа забудови міста 747,41 га., сільськогосподарські угіддя займають площу 1078,26 га, ліси та лісо вкриті площі, господарські угіддя – 158,26 га.¹ [1,2]

Місто Хотин розташоване у східній частині Чернівецької області в Північній Бесарабії, межує з Кельменецьким, Новоселицьким, Заставнівським районами Чернівецької області, на перехресті шляхів трьох областей: Тернопільської, Хмельницької та Чернівецької за 70 км від обласного центру за 500 км від Києва на правому березі річки Дністер.

Відстань до найближчої залізничної станції, міста Камянець-Подільський 30 км, до кордону з Республікою Молдова (міжнародного пункту пропуску «Мамалига») – 30 км, до кордону з Румунією – 90 км.

Через місто проходить міжнародна автомагістраль E-85 «Порубне-Васьковичі», що з'єднує місто з Центральною та Південною Європою.

Хотин має добре автомобільне сполучення з сільськими населеними пунктами Хотинського району, обласним центром та сусіднім регіоном – Хмельницькою областю.

Територія міста пролягає в межах Хотинської височини на висоті 200-270 м над рівнем моря. Вона характеризується полого-хвилястим, долинно-балковим рельєфом.

Клімат міста помірно-континентальний з вологою, часто нестійкою зимою і теплим літом, з великою кількістю похмурих днів. Середньорічна кількість опадів становить 552-690 мм, число днів у році з опадами приблизно 80-120.

1.2. Учасники аудиту: Управління Західного офісу Держаудитслужби в Чернівецькій області, Хотинська міська рада.

¹ Тут і далі за текстом посилання на джерело інформації

1.3. Підстава для проведення: п 1.4.2. Плану контрольно-ревізійної роботи Держфінінспекції в Чернівецькій області на III квартал 2016 року.

1.4. Мета аудиту: виявлення проблем при складанні, розгляді, затвердженні, внесенні змін, виконанні міського бюджету, які негативно впливають на всі стадії бюджетного процесу, оцінка ефективного використання та визначення шляхів удосконалення управління бюджетними коштами, а також виявлення резервів наповнення міського бюджету доходами.

1.5. Період дослідження: 2014-2016 роки за необхідності інший період.

1.6. Прийоми і процедури аудиту: У ході дослідження використано законодавчі та нормативні акти з економічних, правових та організаційних засад стосовно планування, затвердження, внесення змін та виконання місцевих бюджетів. Також проаналізовано фінансову, статистичну та оперативну звітність учасників бюджетного процесу, іншу аналітичну інформацію. В ході аудиту використано матеріали контрольних заходів проведених працівниками управління західного офісу Держаудитслужби в Чернівецькій області у Хотинській міській раді та комунальних підприємствах, що є її власністю, дані отримані за запитами від установ та організацій.

Розділ II. ОЦІНКА ВИКОНАННЯ ХОТИНСЬКОГО МІСЬКОГО БЮДЖЕТУ

2.1. Оцінка стану виконання міського бюджету.

Формування та виконання бюджету м.Хотин здійснюється на основі чинного законодавства, нормативних актів Кабінету Міністрів України, рішень міської ради. Бюджети на 2014-2016 роки формувались та затверджувались виходячи з основних положень Конституції України, Бюджетного кодексу України, законів про Державний бюджет на відповідні роки, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» інших законів України та нормативно-правових актів щодо планування бюджетів.

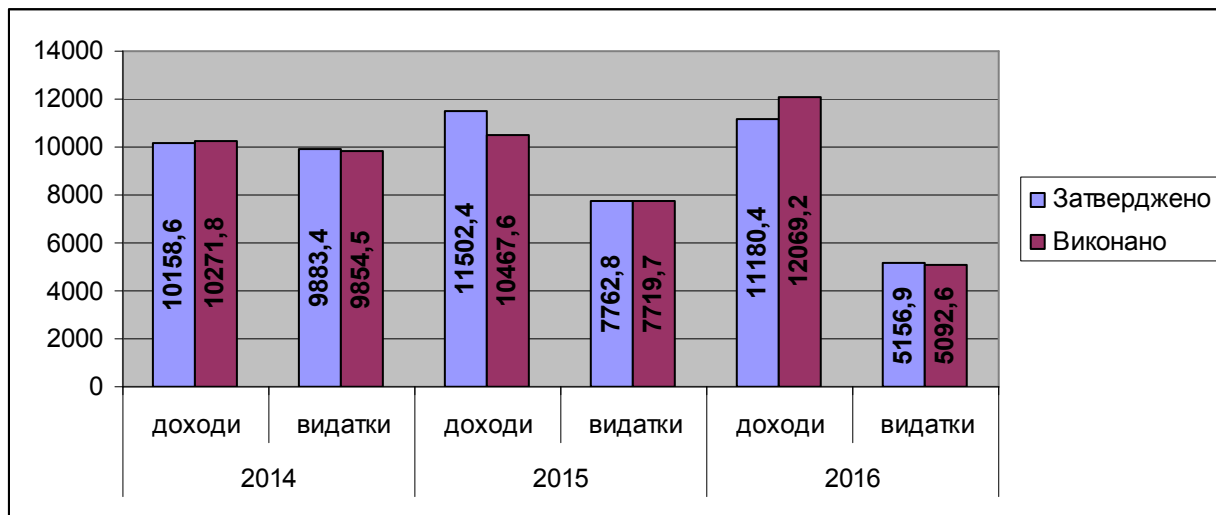
З міського бюджету утримувались: апарат міської ради, ДНЗ «Сонечко» та Хотинський НВК «ДНЗ- ЗОШ І ст». [4]

На **2014** рік бюджет міста по загальному фонду затверджено по доходах і видатках у сумі **9514,2** тис. грн. Протягом року доходна частина бюджету по загальному фонду була збільшена до **10158,6** тис. грн., видаткова – до **9883,4** тис. грн., що створило профіцит бюджету в сумі 275,2 тис. гривень. Фактичне виконання доходів загального фонду становило **10271,8** тис. грн. або **101,1%** запланованого, видатків – **9854,5** тис. грн. або **99,7%** уточненого плану.

У **2015** році загальний фонд бюджету міста було затверджено як по доходах, так і по видатках у сумі **11502,4** тис. грн. і у процесі виконання бюджету доходи і видатки загального фонду було зменшено, відповідно, до **10053,6** та **7762,8** тис. грн. або загальний фонд бюджету уточнено з профіцитом 2290,8 тис. гривень. Фактичне виконання доходів загального фонду становило **10467,6** тис. грн., видатків – **7719,7** тис. грн. Виконання доходної частини загального фонду бюджету міста забезпечено на рівні **104,1%** уточненого плану, видаткової – на **99,4%**.

На **2016** рік бюджет міста по загальному фонду затверджено по доходах у сумі **8270,0** тис. грн. і видатках в сумі **3420** тис. грн. Протягом року міською радою збільшено план доходів загального фонду до **11180,4** тис. грн., видатків – до **5156,9** тис. грн. Загальний фонд бюджету міста уточнено із профіцитом 6023,5 тис. гривень. Фактичне виконання доходів загального фонду за 2016 рік склало **12069,1** тис. грн., видатків – **5092,6** тис. грн. Виконання доходної та видаткової частини загального фонду міського бюджету забезпечено на рівні **107,9** та **98,8 %** уточненого плану. [5]

Протягом досліджуваного періоду оборотно-касова готівка встановлювалась в розмірах відповідно 100, 120 та 100 тис. грн.. і затверджувалась рішенням сесії міської ради при прийнятті міського бюджету на відповідний рік. [7]

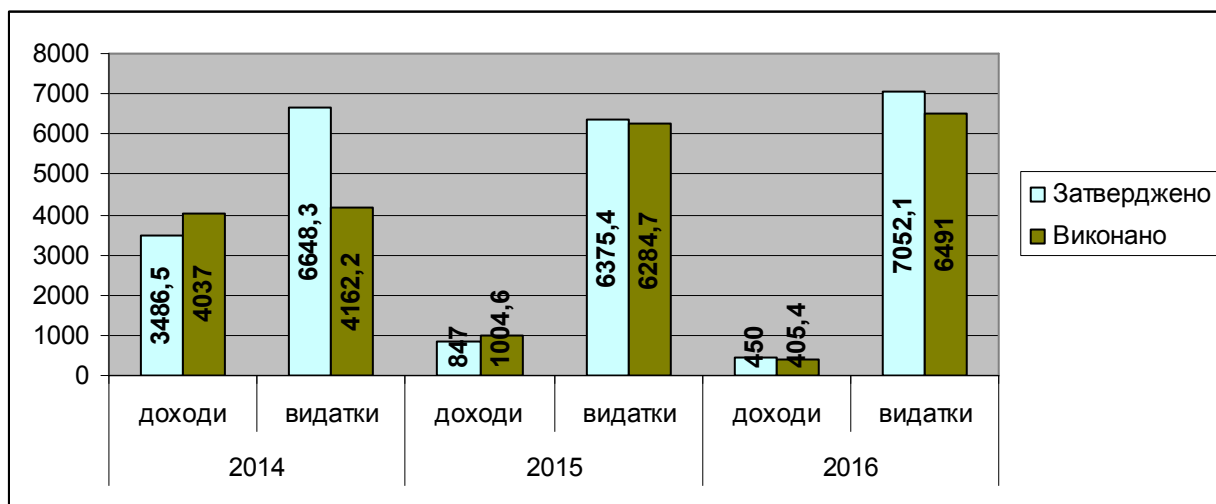

Діаграма 1. Виконання Хотинського міського бюджету (загальний фонд) за 2014 - 2016 роки (тис. грн.)

Доходи і видатки спеціального фонду на 2014 рік були затверджені у сумі **2982,0** тис. грн. та протягом року доходи уточнені до **3486,5** тис. грн. та видатки до **6648,3** тис. грн., тобто уточнено з дефіцитом в сумі 3161,8 тис. грн. при наявності вільного залишку бюджетних коштів станом на 01.01.2014 року у сумі 2775,0 тис. грн. та надходження коштів із загального фонду до бюджету розвитку в сумі 393,7 тис. грн. (субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій). Фактичне виконання доходів спеціального фонду становило **4037,0** тис. грн. або **115,8 %** від плану, видатків – **4162,2** тис. грн. або **62,6 %** призначень.

У **2015 році** спеціальний фонд бюджету міста було затверджено по доходах і видатках у сумі **550,0** тис. грн. Протягом року доходи спеціального фонду уточнені до **847,0** тис. грн., видатки – **6375,4** тис. грн. або уточнено з дефіцитом 5528,4 тис. грн. при наявності залишку бюджетних коштів за попередній бюджетний період у сумі 2853,9 тис. грн. та уточнення загального фонду з профіцитом у сумі 2674,5 тис. гривень. Фактичне виконання доходів спеціального фонду становило **1004,6** тис. грн., видатків – **6284,7** тис. грн. Виконання доходів і видатків спеціального фонду бюджету забезпечено на рівні **118,6 %** та **98,6 %** відповідно. [5,6]

На **2016 рік** доходи спеціального фонду бюджету міста затверджено у сумі **450,0** тис. грн. Протягом року доходи не уточнювались та фактичне виконання склало 405,4 тис. грн., що становить 90,1 % затвердженого показника на 2016 рік. Видатки спеціального фонду затверджено у сумі **7052,1** тис. грн., які протягом року не уточнювались. Спеціальний фонд бюджету уточнено з дефіцитом в сумі 6602,1 тис. грн. при наявності залишку бюджетних коштів за попередній бюджетний період у сумі 108,5 тис. грн. та уточнення загального фонду з профіцитом у сумі 6494,1 тис. гривень. Фактичне виконання видатків спеціального фонду становило **6491,0** тис. грн. або **92,0%** запланованого.

Діаграма 2. Виконання Хотинського міського бюджету (спеціальний фонд) за 2014 - 2016 роки (тис. грн.)

2.2. Оцінка виконання бюджету м.Хотин за доходами.

Основними джерелами доходів загального фонду бюджету міста в середньому, протягом досліджуваного періоду, були акцизний податок, питома вага якого у міському бюджеті становила в середньому **37,1 %**, єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва – **22,3 %**, плата за землю – **17,4 %**, податок на доходи фізичних осіб – **12,2 %**, державне мито - **3,9 %** та.

Незначними були надходження до загального фонду бюджету міста податку на нерухоме майно, якого в середньому за досліджуваний період постуило **1,9** відсотка загальної суми доходів, податку на прибуток підприємств комунальної власності - **0,6%**, за оренду приміщень - **0,2%**, тощо.

Найвагомішими джерелами доходів спеціального фонду, у 2014 – 2016 роках, були надходження від продажу землі, які в загальній сумі надходжень склали **42,4 %**, єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва (надходження були тільки у 2014 році) – **36,8** відсотка.

Крім того, спецфонд бюджету міста формувався за рахунок власних надходжень бюджетних установ, питома вага яких у зведеному бюджеті становила за досліджуваний період в середньому **15,4%** та надходжень коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту - **3,0** відсотка.

Протягом 2014-2016 років до загального фонду міського бюджету надійшло **26987,4 тис. грн. доходів**, що становить 107,3% до уточненого запланованого обсягу (2014 – 6516,0 тис. грн. (108,8%), 2015 – 8400,8 тис. грн (105,4%), 2016 – 12070,6 тис. грн. (108,0%)).

При цьому зазначимо, що бюджетна децентралізація та розширення повноважень територіальних громад сприяли підвищенню фінансової самостійності Хотинського міського бюджету та зміцненню його фінансової основи та самодостатності.

Довідково: Зміни, внесені до Бюджетного кодексу України, розширили базу доходів місцевих бюджетів шляхом:

- передачі з державного бюджету плати за надання адміністративних послуг (крім 50% адміністративного збору за держреєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців), державного мита;
- збільшення відсотка зарахування екологічного податку з 35% до 80%, передача його зі спеціального фонду бюджету до загального;
- запровадження з 2015 року збору з роздрібного продажу підакцизних товарів (пиво, алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти) за ставкою в діапазоні від 2% до 5% вартості реалізованого товару замість збору за виноградарство, садівництво та хмелярство, який надходитиме до місцевих бюджетів;

Водночас податок на доходи фізичних осіб у 2015 та 2016 роках до місцевих бюджетів, які не об'єдналися у територіальні громади не надходив.

Крім того, у 2014 році єдиний податок і податок на нерухоме майно зараховувалися до бюджету розвитку, з 2015 року вони є складовими частинами загального фонду місцевих бюджетів. [3]

Внаслідок змін, внесених до бюджетного законодавства, у 2015 та 2016 роках дохідна частина міського бюджету суттєво збільшилась і це при тому, що податок з доходів фізичних осіб у вказаному періоді до міського бюджету (згідно чинного законодавства) не надходив.

Зокрема, у 2015 році надходження до загального фонду збільшилися порівняно з 2014 роком на 1884,8 тис. грн, або у 1,3 рази, і становили 8400,8 тис. грн., а у 2016 році на 3669,8 тис. грн. або у 1,4 рази та становили 12070,6 тис. гривень.

В цілому, зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України дали можливість міському бюджету додатково отримати протягом 2015 та 2016 років фінансових ресурсів на загальну суму 5554,6 тис. грн., що становить більше як 85 % фактичних надходжень 2014 року, зокрема:

- по акцизному податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів – 10003,4 тис. грн.,
- по єдиному податку – 690,8 тис. грн.,
- по податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки – 520,8 тис. грн.,
- по державному миту – 995,1 тис. грн.,
- по платі за надання інших адміністративних послуг – 686,4 тис. гривень. [8]

На формування дохідної частини бюджету мали вплив такі основні бюджетоутворюючі підприємства міста:

- ДП «Хотинський лісгосп», яким працевлаштовано 230 працюючих. Вказаним підприємством поставляються пиломатеріали і лісопродукція для багатьох підприємств України; здійснюється поставка лісоматеріалів у круглому вигляді та пиломатеріалів (заготовки пилені дубові, паркет) до Туреччини, Німеччини, Польщі та Єгипту. За перше півріччя 2016 року збільшено виробництво продукції, а саме деревини уздовж розпиленої на 1,1 тис.куб.м та деревного вугілля на 39,9 тон.

- ТОВ «СО'ОК» здійснює заготовку та переробку яблук для виготовлення концентрованого соку, який поставляє до Польщі та Угорщини. Використання сучасного обладнання дозволяє здійснити переробку 250-300 тон сировини за добу. Для виробництва продукції застосовується, в основному, місцева сировина так, як візитною карткою району є садівництво – більше 8,7 тис. га займають фруктові сади.

- ТДВ «Калібр» спеціалізується на виготовленні кріпильних металевих виробів на сучасному високоточному обладнанні методом холодної висадки. Продукція поставляється в усі регіони України та на експорт.

- КП «Цегельник», яким виготовляється цегла будівельна використовуючи місцеву сировину. Реалізація здійснюється населенню, підприємствам та організаціям Хотинського району та Хмельницької області. [9]

Вцілому уточнений план доходів за **загальним фондом у 2014 році** виконано на **108,8%**, а у порівнянні із затвердженим на початок року – на 108,2 відсотка, або надійшло на 526,0 тис. грн. більше уточненого плану.

По **спеціальному фонду** надійшло доходів у **2014 році 3643,5** тис. грн., у **2015 році – 908,3** тис. грн. та у **2016 році - 447,5** тис. грн. План доходів у відповідних роках перевиконано на **629,8** тис. грн. або на **20,9%**, на **61,3** тис. грн. (**7,2 %**) та недовиконано на **2,5** тис. грн. або на 0,6 %. При цьому, в 2015 році в порівнянні з 2014 роком надійшло на **2735,2** тис. грн. менше доходів та у 2016 році у порівнянні з 2015 роком на **460,8** тис. гривень.

При цьому, слід відмітити, що в цілому уточнені плани доходів виконувалися майже по всіх показниках, проблемним було виконання тільки окремих запланованих доходів.

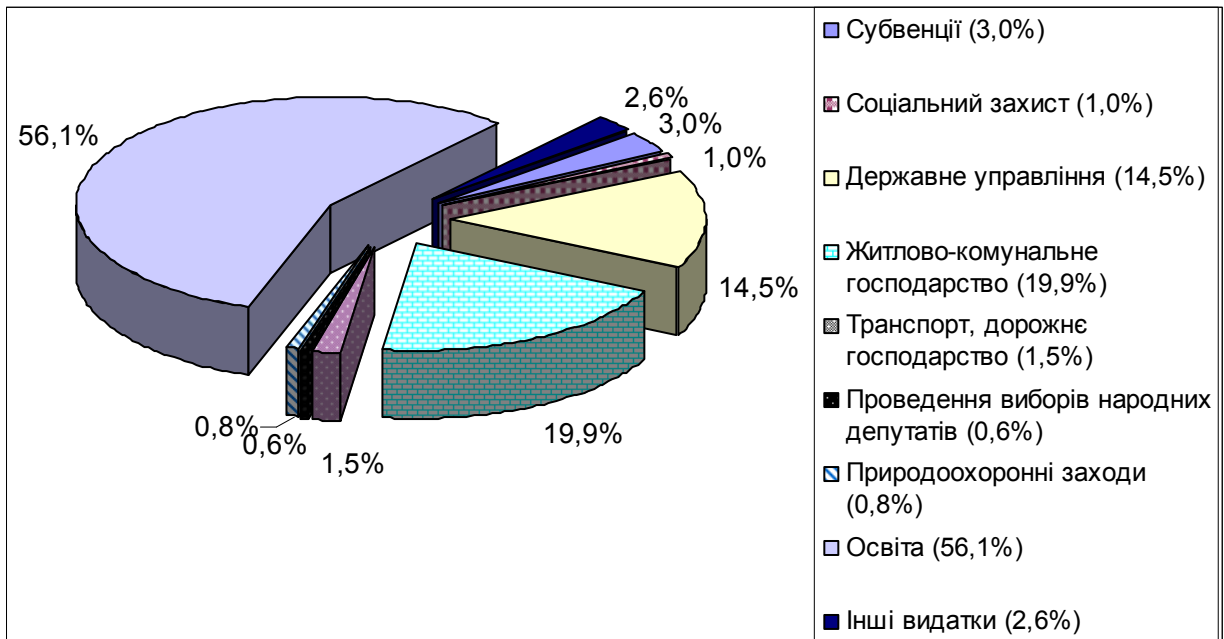
Зокрема, у 2014 році не забезпечено виконання уточненого плану по доходах загального фонду по держмиту на 5,1 % (3,1 тис. грн.) та у 2015 році по надходженню частини чистого прибутку комунальних підприємств і адміністративних штрафів та інших санкціях відповідно на 4,5 та 10 %, що становить 1,3 та 0,2 тис. гривень.

По спеціальному фонду виконання уточненого плану не забезпечено тільки у 2014 році по власних надходженнях бюджетних установ на 2,7 % або 10,1 тис. грн. та у 2016 році по надходженнях від продажу землі на 20,1 % або 90,5 тис. гривень.

2.2. Оцінка виконання бюджету м.Хотин за видатками.

З Хотинського міського бюджету у досліджуваному періоді утримувались міська рада та два навчальних заклади освіти. [6]

Більшість коштів загального фонду міського бюджету (56,1%) спрямовано на утримання установ освіти, на органи місцевого самоврядування використано **14,5 %** та житлово-комунальне господарство – **19,9** відсотка. [6]

Діаграма 3. Структура видатків Хотинського міського бюджету за 2014-2016 роки (загальний фонд)

Доходи спеціального фонду бюджету міста спрямовувалися в основному на:

- ✓ житлово-комунальне господарство (40,0 % загальної суми видатків спеціального фонду міського бюджету);
- ✓ фінансування будівництва і реконструкції доріг (14,4 %);
- ✓ освіти (12,7 %);
- ✓ видатки не віднесені до основних груп (4,7 %).

Щодо рівня виконання видаткової частини як загального, так і спеціального фондів бюджету зазначимо, що у жодному із досліджуваних років видаткова частина не була виконана стовідсотково. Так, у 2014 році видатки загального фонду бюджету проведено на рівні 99,7 % запланованого, у 2015 році – 99,4 % та у 2016 році – 98,8 відсотків.

Найнижчий рівень виконання видаткової частини загального фонду бюджету прослідковувався по видатках на соціальний захист у 2014 році на рівні 71,4 % та у 2015 році – 96,4 відсотка.

Видаткова частина спеціального фонду міського бюджету у 2014-2016 роках виконувалась відповідно на 62,6, 98,6 та 92,0 відсотка.

Найнижчим було виконання у 2014 році видатків на житлово-комунальне господарство, які виконані на 46,7 відсотка (не використано 1225,3 тис. грн.), на будівництво – 55,3 % (151,4 тис. грн.), транспорт та дорожнє господарство – 57,1 % (212,8 тис. грн.)

Відповідно, перевиконання плану доходів та недовиконання видаткової частини міського бюджету на кінець відповідного року призвело до утворення

залишку невикористаних коштів по загальному фонду у сумах відповідно **414,0, 626,4 та 1601,5** тис. грн. та по спеціальному фонду відповідно **2775,0, 2853,9 та 108,5** тис. гривень.

Варто відзначати, що хоча з року в рік рівень виконання видаткової частини бюджету загального фонду збільшувався, однак не досягав запланованого рівня, передбаченого міським бюджетом.

Оскільки, у досліджуваному періоді найбільше коштів всіх видатків міського бюджету спрямовано на функціонування галузі **освіти (37,6%) та житлово-комунального господарства (28,5%)** аудиторською групою здійснено оцінку виконання Хотинського міського бюджету стосовно рівня та пріоритетності забезпечення територіальних громад окремими державними соціальними гарантіями та послугами в зазначених галузях.

2.2. Оцінка стану надання громадянам м. Хотин соціальних гарантій та інших соціальних послуг

2.2.1. У сфері забезпечення освітніми послугами

У зв'язку з внесенням змін до Бюджетного кодексу України (Закон України від 28.12.2014 №79-VIII - далі Закон №79 «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин») всі установи соціально-культурної сфери передано з бюджетів сільських, селищних та міських (міст районного значення) рад до районних бюджетів.

Разом з тим, п.20 прикінцевих положень Бюджетного кодексу визначено, що у 2015 році з бюджетів сіл, селищ, міст районного значення можуть здійснюватися видатки на утримання дошкільних закладів освіти та закладів культури за рахунок міжбюджетних трансфертів.

З 01.04.2015 року з міського бюджету передано ДНЗ «Сонечко» та НВК «ДНЗ- ЗОШ I ступеня» на утримання з районного бюджету.

Аналізом видатків на утримання навчальних закладів встановлено, що в основному в повній мірі видатки забезпечувались по заробітній платі та енергоносіях.

Наприклад, протягом 2014 року на утримання Хотинського НВК «ДНЗ-ЗОШ I ступеня» (школа 2-4 класи) використано 3978,6 тис. грн., що на 175,0 тис. грн. (4153,6 тис. грн.) менше потреби на утримання вказаного закладу. При цьому, 76,7 відсотків всіх видатків становлять видатки на заробітну плату з нарахуваннями (3052,8 тис. грн.), 7,0 % становлять видатки на енергоносії (280,0 тис. грн.) та 5,8% або 233 тис. гривень становили видатки на продукти харчування. [10]

При цьому, аналізом встановлено нестачу потужності навчальних закладів м.Хотин. Так, наповнюваність ДНЗ «Сонечко» становила 132%, Хотинського НВК «ДНЗ- ЗОШ I ступеня» (садочок) – 112 % та Хотинського НВК «ДНЗ- ЗОШ I ступеня» (школа 2-4 класи) – 111,1 відсотка.

Наприклад, проектна потужність ДНЗ «Сонечко» становить 159 місць, який фактично відвідували 210 вихованців, потужність Хотинського НВК «ДНЗ- ЗОШ I ступеня» (садочок) становить 375 місць, який відвідували 421 вихованець.

Згідно інформації міської ради, у «ДНЗ- ЗОШ I ступеня» на 2014-2015 роки існувала потреба у 5 комп'ютерах та одному мультимедійному проектору орієнтовною вартістю відповідно 30 та 4 тис. гривень.

Також, для утеплення зовнішніх стін та даху Хотинського НВК «ДНЗ-ЗОШ I ступеня» (корпус 1) необхідно орієнтовно 4500 тис. грн., а для утеплення даху Хотинського НВК «ДНЗ-ЗОШ I ступеня» (корпус 2) – орієнтовно 600 тис. гривень.

2.2.2. У сфері житлово-комунального господарства

Обслуговування комунального господарства міста здійснюють:

- КП «Хотинтепломережа» 65 штатних працівників, - експлуатація систем централізованого водопостачання, відведення і очистка рідких стоків, експлуатація системи централізованого опалення, експлуатація та обслуговування вуличного освітлення.
- КП «Хотинблагоустрій» 32 штатних працівника, - прибирання вулиць і площ, озеленення міста, вивезення сміття, експлуатація доріг, парку, кладовищ, інші роботи і послуги населенню.
- КП «Ринок Хотинської міської ради» 14 штатних працівників, - надання населенню міста та інших регіонів послуг з реалізації сільськогосподарської продукції та інших товарів на відведеній території.

Так, постачання води в місто здійснюється по водопровідному колектору, який збудовано 1983 року та централізованим водопостачанням забезпечені 82 відсотки населення міста. Централізованим постачанням питної води охоплено близько 90% вулиць міста, проте значна частина житлових будинків в індивідуальному секторі (~18% населення) користується локальними джерелами.

Централізоване водопостачання міста здійснюється шляхом забору води з річки Дністер насосною станцією першого підйому та подачею її на станцію другого підйому для знезараження, очистки та транспортування споживачам. Протяжність вуличних водопровідних мереж складає 73 км.

Водоводні мережі станцій першого та другого підйому та вуличні водопровідні мережі побудовані в 70-80 роках минулого століття та частково знаходяться у аварійному стані. Втрати води у водопровідних мережах складають біля 30 %. Через недосконалість системи водопостачання, технічну зношеність мереж вода споживачам подається 12 годин на добу, а саме: з 05 год. до 11 год. та з 17 год. до 23 год.

На даний час проводяться роботи з реконструкції системи водопостачання міста шляхом заміни аварійних частин водогону. Також підготовлена проектно-кошторисна документація для встановлення 6-ти водонапірних башт, що

дозволить забезпечити цілодобову подачу питної води споживачам та економію енергоресурсів. Для проведення реконструкції системи водопостачання міста та встановлення зазначених водонапірних башт необхідно орієнтовно 7500 тис гривень. [11]

На території міста функціонує каналізаційний колектор протяжністю 9,6 км. та каналізаційні очисні споруди.

Централізованим водовідведенням у Хотині користується 30% жителів. Для покращення роботи очисних споруд здійснено часткову заміну каналізаційного колектора, проведено ремонт системи фільтрації та очищення стоків. Проектна продуктивність очисної станції становить 1700 м³/добу. Фактична кількість стоків, які подаються на очисну станцію, становить 600 м³/добу. Більшість мереж побутової каналізації є застарілими та потребують ремонту і модернізації.

Дощова каналізація складається із частини старої закритої каналізації діаметром 300-800 мм загальною довжиною 4,4 км, побудованої на початку ХХ ст. Дощова каналізація виведена в річку, очистка дощових стоків відсутня.

Щодо теплопостачання зазначимо, що тепло подається центральною котельнею КП «Хотинтепломережа» тільки установам бюджетного сектору. Всі багатоквартирні будинки переведені на індивідуальне поквартирне опалення у яких в якості енергоносія використовується переважно природний газ, рідше - тверде паливо, електроенергія.

Протяжність комунальних теплових мереж у двотрубному обчисленні становить 717 метрів. З метою безперебійного виробництва та постачання теплової енергії, а також її здешевлення, на центральній котельні у 2014 році проведено модернізацію процесу тепловиробництва та введено в експлуатацію котел опалювальний марки ARS-1200 BM на пелетах замість газового.

В процесі модернізації проведено заміну циркуляційних насосів на енергоощадні, що дає змогу тільки в центральній котельні щомісяця економити до 8 тис.квт.год. електроенергії на суму 15,0 тис.грн. Також здійснено часткове переоснащення центральної котельні із заміною потоків теплоносія та встановлення акумулюючої ємкості, що дало змогу працювати котлу в оптимальному режимі, заощаджуючи до 20% палива. [11]

Транспортування теплової енергії відбувається зовнішніми тепловими мережами, а саме металевими трубами різних діаметрів. Значні втрати тепла обумовлює низька надійність теплотраси через незадовільну теплову ізоляцію трубопроводів та розриви труб з витоками теплоносія. Для проведення капітального ремонту тепломережі із заміною металевих труб на попередньо-ізольовані труби необхідно орієнтовно 3500 тис. гривень.

Протяжність мережі зовнішнього освітлення, яка в м.Хотин обслуговується КП «Хотинтепломережа», становить 59,8 км, налічує 958 світлоточок та 18 автоматизованих систем дистанційного управління. Освітленням забезпечені 53 із 156 вулиць та провулків міста.

На сьогодні проведена заміна 246 світильників вуличного освітлення з лампами 500 Вт на натрієві лампи 150 Вт, що дозволила збільшити час освітлення, забезпечуючи при цьому економію електроенергії. Також встановлено 490 енергозберігаючих ламп потужністю 65 Вт. В перспективі передбачено заміна та встановлення на інших вулицях світло-діодних LED-світильників. Для проведення заміни ламп вуличного освітлення на нові сучасні енергозощаджуючі технології необхідно орієнтовно 3700 тис. грн., а для запровадження вуличного освітлення окремих місць на основі використання сонячної енергії ще 800 тис. гривень.

Щодо житлового фонду міста зазначимо, що він складається з будинків комунальної форми власності, будинків, які належать житлово-будівельним кооперативам (ЖБК), підприємствам та організаціям різної форми власності та фізичним особам - індивідуальної забудови.

В місті Хотин знаходиться 48 будинків багатоповерхівок, в основному 2-х та 5-ти поверхові.

В комунальній власності перебуває 36 будинків, з яких 26 (2 – 5 поверхові) за своєю технічною характеристикою та основними показниками відносяться до третього класу, 3 будинки (2 поверхові) до четвертого та 7 будинків (1 поверхові) належать до п'ятого класу. Загальна кількість квартир в будинках комунальної власності – 462, загальна площа 26708,8 кв.м, загальна житлова площа 17274,1 кв.м.

Окремі будинки малоповерхові та одноповерхові побудовані в першій половині минулого століття, протягом тривалого часу не забезпечувались належним ремонтом, тому знаходяться в незадовільному або аварійному стані.

Більша частина житлового фонду міста приватизована, значна частина будинків стрімко старіє та потребує значних капіталовкладень, існуючі джерела фінансування є недостатніми. З метою підвищення ролі власника житла в утриманні та управлінні житловим фондом міська рада постійно тримає на контролі залучення громади по утриманню та експлуатації житла. На сьогоднішній день з метою покращення умов експлуатації багатоповерхівок, раціонального використання коштів на ремонт будівель в 15 будинках створено та зареєстровано ОСББ (30 %). На даний час робота по створенню ОСББ в інших будинках триває.

Для безперебійної роботи з надання послуг населенню та підприємствам, комунальне господарство міста потребує негайної реконструкції, оновлення.

Міською радою передбачено основні напрямки розвитку житлово-комунального господарства на найближчі терміни:

- капітальний ремонт водогону та встановлення водонапірних башт,
- реконструкція системи водопостачання та водовідведення,
- реконструкція каналізаційно-очисних споруд,
- впровадження заходів з оптимізації системи тепlopостачання,

впровадження системи роздільного збирання та вивезення сміття та відходів,

заміна вуличних світильників на сучасні енергозберігаючі LED ліхтарі, утеплення будівель житлового фонду та комунальних установ.

2.3. Проблема аудиту: Чи існують шляхи підвищення соціальних гарантій жителям м.Хотин, в тому числі через зміцнення дохідної та оптимізацію видаткової бази бюджету міста?

РОЗДІЛ III. РЕЗУЛЬТИ АУДИТУ.

ГІПОТЕЗА 1. Ряд рішень Хотинської міської ради та недостатня робота її структурних підрозділів перешкоджають залученню до бюджету максимально можливих обсягів фінансових ресурсів.

Пунктом 7 статті 60 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» встановлено, що **майнові операції з об'єктами права комунальної власності, які здійснюються органами місцевого самоврядування, не повинні ослаблювати економічних основ місцевого самоврядування, зменшувати обсяг та погіршувати умови надання послуг населенню.** [12]

Одними з причин втрат фінансових ресурсів та потенційних джерел наповнення місцевих бюджетів були наступні.

1. Недостатня робота в частині переукладання угод оренди земель після введення в дію оновленої нормативно-грошової оцінки.

У відповідності до статей 271, 288 Податкового кодексу основною складовою для визначення розмірів орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності є нормативна грошова оцінка земель.

Так, після введення у 2012 році в дію оновленої нормативної грошової оцінки земель по *місту Хотин* не по всіх угодах оренди земельних ділянок станом на 01.01.2017 року переглянуто орендну плату, хоча умовами угод оренди, укладеними міською радою передбачено, що «розмір орендної плати переглядається у разі: зміни умов господарювання, передбачених договором; зміни розмірів земельного податку, підвищення цін, тарифів, у тому числі внаслідок інфляції; погіршення стану орендованої земельної ділянки не з вини орендаря, що підтверджено документами, в інших випадках передбачених законом». [8,13]

Зокрема, *Хотинською* міською радою 17.06.2008 року укладено договір, який відповідає типовому з Малим колективним виробничо-комерційним підприємством «*Калібр*» на оренду земельної ділянки площею **0,26** га (для будівництва автозаправочного комплексу). Ставка орендної плати визначена у розмірі **12%** нормативної грошової оцінки. Враховуючи оновлену нормативну грошову оцінку земель введена в дію з 01.07.2012 року та сплачений обсяг

орендної плати, втрати складають за 2014-2016 роки **53,7** тис. гривень. (Див. додаток 1).

Також, міською радою не переглянуто угоду діючу з 28.11.2008 року із фізичною особою Годнюк М.І. на оренду земель сільськогосподарського призначення (для ведення товарного сільськогосподарського виробництва) площею **5,0** гектара. Нормативна грошова оцінка на дату укладання договору оренди складала **34,26** грн. за 1 кв. метр. Враховуючи оновлену нормативну грошову оцінку земель та сплачений обсяг орендної плати, міським бюджетом у досліджуваному періоді недоотримано **40,4** тис. гривень. (Див. додаток 1) [13]

Всього, після введення нової нормативно-правової оцінки, не переглянуто Хотинською міською радою 10 договорів оренди внаслідок чого до міського бюджету протягом 2014-2016 роки ненадійшло **420,9** тис. грн. орендної плати. (Див. додаток 1)

Отже, внаслідок не перегляду договорів оренди земельних ділянок після введення в дію оновленої нормативно-грошової оцінки земельних ділянок міським бюджетом у досліджуваному періоді недоотримано 420,9 тис. грн. орендної плати, з яких у 2014 році – 162,4, у 2015 році – 134,7 та у 2016 році – 123,8 тис. гривень.

2. В частині відслідковування сплати за земельні ділянки відчужені із розстроченням платежів.

Протягом досліджуваного періоду міською радою було відчужено 13 земельних ділянок загальною площею 7,7 га, з яких у 2014 році – 7 ділянок площею 6,2 га, у 2015 році 2 ділянки загальною площею 1,2 га та у 2016 році 4 ділянки площею 0,3 га.

Всього до міського бюджету від продажу вказаних вище ділянок надійшло 1311,1 тис. грн., з яких 842,1 тис. грн. у 2014 році, 339,5 тис. грн. у 2015 році та 129,5 тис. грн. у 2016 році.

При цьому, загальна сума надходжень по коду 33010000 «Надходження від продажу землі» протягом 2014-2016 років, із врахуванням сум сплачених коштів згідно договорів розстрочення платежу укладених у попередніх періодах, відповідно складала 2117,5 тис. грн. (1260,0 тис. грн. у 2014 році, 497,8 тис. грн. у 2015 році та 359,5 тис. грн. у 2016 році)

Опрацюванням договорів купівлі-продажу земельних ділянок укладених між міською радою та покупцями встановлено, що передбачені графіки сплати вартості придбаних земельних ділянок окремими покупцями не дотримувались.

Так, згідно договору купівлі-продажу земельної ділянки б/н від 09.10.2009 року Скрипник М.А. придбала земельну ділянку площею 7,0 тис. м.кв. для обслуговування власних виробничих приміщень. Вартість вказаної земельної ділянки, згідно експертної грошової оцінки, становила 153,7 тис. гривень.

Пунктом 3 вказаного договору передбачено, що сплата вартості земельної ділянки здійснюється протягом 24 місяців (з врахуванням коефіцієнта індексації) в рівних долях щомісячно. Сума першого внеску становить 76,8 тис. гривень.

Перший внесок у сумі 76,8 тис. грн. покупцем сплачено згідно укладеного договору, а сплату решти суми проведено значно пізніше, ніж передбачено договором.

Так, решта суми була сплачена трьома платежами у сумах відповідно 45,0, 11,8 та 20,0 тис. грн., відповідно 11.06.2014, 11.04.2015 та 15.04.2015 року.

Сплата штрафних санкцій у разі прострочення платежу договором не передбачена.

При цьому, згідно ст.625 Цивільного Кодексу України боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з **урахуванням встановленого індексу інфляції** за весь час прострочення, а також **три** проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом. [14]

Всього, внаслідок не проведення нарахування індексу інфляції та штрафних санкцій за невчасну сплату коштів по договору купівлі-продажу землі Скрипник М.А. міським бюджетом недоотримано **26,8** та **9,7** тис. гривень. (Див. додаток 2)

Також, згідно договору купівлі-продажу земельної ділянки несільськогосподарського призначення б/н від 29.03.2011 року міською радою відчужено приватному підприємцю Микитюк О.О. земельну ділянку загальною площею 2387 м.кв. за 70,6 тис. гривень.

На час укладання договору покупцем сплачено за земельну ділянку на рахунок міської ради 40,0 тис. грн., решту 30,6 тис. грн. договором обумовлено перерахувати рівними частинами по 850 грн. щомісяця до 20 числа (36 місяців або до 20.03.2014 року).

Фактично, внаслідок порушення обумовлених термінів оплати, на початок квітня 2014 року за вказану земельну ділянку міським бюджетом недоотримано 12,7 тис. гривень.

Зазначеним вище договором передбачено, що у разі порушення терміну оплати за земельну ділянку покупець сплачує продавцю пеню у розмірі 0,2 відсотка від несплаченої суми за кожен день прострочки, проте вказане право міською радою не використано.

Всього, внаслідок не нарахування пені за порушення термінів оплати вартості придбаної земельної ділянки міським бюджетом недоотримано **6,7** тис. гривень. (Див. додаток 3)

*Отже, через недостатній контроль з боку міської ради за сплатою коштів згідно укладених договорів купівлі-продажу земельних ділянок міською радою у досліджуваному періоді недоотримано **43,2** тис. грн., з яких у*

досліджуваному періоді 31,1 тис. гривень (2014 рік – 20,0 тис. грн. та 2015 рік – 11,1 тис. грн.).

3. Продаж земель Хотинської міської ради за заниженою ринковою вартістю.

У 2013 році Хотинською міською радою на звернення ТОВ «Буковина-Солар 1» від 12.02.2013 №4, надано дозвіл на виготовлення проекту землеустрою на 2 земельні ділянки по 6 га загальною площею 12,0 га для розміщення сонячної електростанції на фотовольтаїчних батареях для виробництва електричної енергії.

При цьому, відповідно заяви-звернення депутатів Хотинської міської ради від 03.05.2013 року, сесією міської ради прийнято рішення «Про затвердження зазначених вище земельних ділянок ТОВ «Буковина Солар 1» у власність шляхом викупу для розміщення фотовольтаїчної станції в місті Хотин квартал 162Б. Пунктами 6.1 та 7.1 цього ж рішення сесії затверджено висновки експерта про ринкову вартість земельних ділянок площею по **6,0** га у сумах по **736,8** тис. грн. відповідно.

Зазначені земельні ділянки по **6,0** га, відчужено відповідно договорів купівлі-продажу земельних ділянок від 10.12.2013 та 16.04.2014 року. Ринкова вартість за цими договорами, складає по **736,8** тис. грн. кожна (яка у **2** рази менше нормативно грошової оцінки по міській раді за вказані земельні ділянки).

Кошти за земельну ділянку згідно договору купівлі-продажу від 10.12.2013 року надійшли на рахунок міської ради двома платежами: 50% вказаної суми, або **368,4** тис. грн. до підписання угоди, а решта 50% (**368,4** тис. грн.) рівними долями відповідно інформації міської ради надійшло в бюджет до 22.11.2014 року.

По угоді укладеній в 2014 році, відповідно виписки банку від 15.04.2014 року, кошти в сумі 736,8 тис. грн. поступили на рахунок міської ради в повному обсязі.

Однак, Київським науково-дослідним інститутом судових експертиз (далі-КНДІСЕ) проведено експертизу оцінки зазначених вище двох земельних ділянок та надано висновок експерта від 28.11.2014 №11889/14-41 за результатами проведення оціночно-земельного експертного дослідження. Згідно до вказаного висновку, надані для дослідження звіти „Про експертну грошову оцінку земельних ділянок Хотинської міської ради, наданих у власність шляхом викупу ТзОВ „Буковина Солар 1”, виготовлені ПП Білоус Г.І., з чисельними невідповідностями вимог Національних стандартів Методики та Порядку проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок. [15]

Внаслідок чого, експертні звіти класифікуються як такі, що не відповідають вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, є неякісними і не можуть бути використані.

Крім того, у висновку зазначено, що ймовірна ринкова вартість проданих міською радою земельних ділянок станом на 25.04.2013 року становить по **1518,7** тис. грн. відповідно.

При цьому, відчуження вказаних земельних ділянок відбулось із порушенням ст.134 Земельного кодексу України, в частині не застосування конкурентних засад, оскільки згідно інформації Держземагентства у Хотинському районі, на вказаних земельних ділянках будівлі та споруди були відсутні.

Враховуючи зазначений вище висновок КНДІСЕ від 28.11.2014 №75/8/822 та те, що згідно п.8. ст. 128 Земельного кодексу ціна земельної ділянки визначається за експертною грошовою оцінкою, Хотинською міською радою було продано ТзОВ „Буковина Солар 1” 2 земельні ділянки за заниженою ринковою вартістю на суми по **781,9** тис. грн. відповідно, що призвело до недоотримання Хотинським міським бюджетом надходжень в загальній сумі **1563,8** тис. гривень. [13,16]

*Таким чином, внаслідок продажу Хотинською міською радою двох земельних ділянок за заниженою ринковою вартістю, Хотинським міським бюджетом надходжень в загальній сумі **1563,8** тис. гривень.*

4. В частині ненадходження до міського бюджету податку на доходи фізичних осіб.

Відповідно до ст. 64 [Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 р. № 2456-VI](#) (у редакції, яка діяла у 2014 році) податок на доходи фізичних осіб (далі ПДФО), який сплачується податковим агентом - юридичною особою (її філією, відділенням, іншим відокремленим підрозділом) чи представництвом нерезидента - юридичної особи, зараховується до відповідного місцевого бюджету за її місцезнаходженням (розташуванням) в обсягах податку, нарахованого на доходи, що сплачуються фізичній особі. [3]

Згідно з пп. 168.4.3 п 168.4 ст 168 Податкового кодексу України від 02.12.2010 №2755-VI, суми податку на доходи, нараховані відокремленим підрозділом на користь фізичних осіб, за звітний період перераховуються до місцевого бюджету за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу. У разі, якщо відокремлений підрозділ не уповноважений нараховувати (сплачувати) податок на доходи фізичних осіб, за такий відокремлений підрозділ усі обов'язки податкового агента виконує юридична особа. Податок на доходи, нарахований працівникам відокремленого підрозділу, перераховується до місцевого бюджету за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу. [8]

На території м.Хотин розташовані відокремлені підрозділи Головного управління Держземагенства у Чернівецькій області (Відділ Держземагенства в Хотинському районі), Головного управління Держсанепідслужби у Чернівецькій області (Відділ здійснення держсанепідемнагляду у Хотинському районі Кельменецького міжрайонного управління) та Головного управління статистики у Чернівецькій області (відділ статистики у Хотинському районі).

Відповідно до інформації, наданої Головним управлінням Держземагенства у Чернівецькій області, Головним управлінням Держсанепідслужби у Чернівецькій області та Головним управлінням статистики у Чернівецькій області за відокремлені підрозділи зазначених вище організацій, що розташовані на території м.Хотин, ПДФО сплачувався до Чернівецького міського бюджету за місцем розташування юридичної особи, а не до Хотинського міського бюджету - за місцем розташування їх відокремлених підрозділів. Кількість працюючих у вказаних підрозділах у 2014 році складала **15, 5** та **7** осіб по відповідних організаціях.

Відповідно до п 3. ст. 65 гл. 11 розділу III Бюджетного кодексу України «до доходів бюджетів сіл, їх об'єднань, селищ, міст районного значення зараховується **25 відсотків** податку на доходи фізичних осіб, що сплачується (перераховується) згідно з Податковим кодексом України на відповідній території».

Проведеними розрахунками встановлено, що у 2014 році Хотинським міським бюджетом недоотримано податку на доходи фізичних осіб на загальну суму **19,0** тис. грн. (див. Додаток 4)

*Отже, внаслідок сплати податку на доходи фізичних осіб за місцем розташування юридичної особи, а не за місцем розташування їх відокремлених підрозділів Хотинським міським бюджетом у 2014 році недоотримано надходжень податку на доходи фізичних осіб у сумі **19,0** тис. гривень.*

5. Можливі резерви збільшення надходжень до міського бюджету від розміщення тимчасово вільних коштів на депозитних рахунках банків.

Як зазначено при проведенні аналізу показників виконання міського бюджету, у досліджуваному періоді видатки були меншими від доходів, відповідно на кінець звітного періоду на рахунках міського бюджету залишались невикористаними бюджетні кошти.

Аналізом помісячних залишків коштів по загальному фонду Хотинського міського бюджету встановлено наступне.

Станом на кінець	2015	2016	Станом на кінець	2015	2016
Січня	90,4	1142,5	Липня	2021,4	2769,5

Лютого	140,4	1336,4	Серпня	2454,9	2734,4
Березня	382,9	1665,2	Вересня	1656,4	2755,9
Квітня	641,1	1342,3	Жовтня	678,8	2326,9
Травня	1085,2	1722,4	Листопада	724,3	1813,8
червня	1512,3	2107,7	Грудня	626,4	1601,5

Як видно з наведеної таблиці, у 2015 році починаючи з травня залишок коштів на рахунку загального фонду Хотинського міського бюджету складав більше ніж 1000,0 тис. гривень.

Аналогічні залишки коштів були на рахунку загального фонду у 2016 році.

Враховуючи наведене можна стверджувати про можливість розміщення тимчасово вільних коштів загального фонду Хотинського міського бюджету на вкладних (депозитних) рахунках у банках. Порядок розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках у банках затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2011 року №6. [17]

Для орієнтовного обрахунку недоотриманих коштів внаслідок не використання наведеної вище можливості застосовано облікову ставку Національного банку України, яка згідно закону України від 20.05.1999 №679 «Про національний банк України» є одним із монетарних інструментів, за допомогою якого Національний банк України встановлює для банків та інших суб'єктів грошово-кредитного ринку орієнтир щодо вартості залучених та розміщених грошових коштів. [18]

Так, згідно Постанови Національного банку України від 02.03.2015 № 154 облікова ставка починаючи з 04.03.2015 року складала 30%, тобто розмістивши на депозитному рахунку у травні 2015 року 1000,0 тис. грн. (залишок на початок травня складав 1085,2 тис. грн.) і знімаючи з нього кошти у залежності від потреби, у кінці зазначеного року до бюджету можливо було залучити **166,3** тис. гривень. [19] (Див. додаток 5)

У 2016 році, враховуючи облікову ставку національного банку визначену постановою Національного банку України від 28.01.2016 № 40, тимчасово вільні кошти загального фонду можливо було розмістити під 22 відсотки річних. Відповідно, можливо було додатково залучити **315,3** тис. гривень. [20] (Див. додаток 5)

При цьому зазначимо, що перешкод для розміщення коштів на депозитному рахунку таких як прострочена кредиторська заборгованість по Хотинському міському бюджету та не погашені середньострокові позики, отримані за рахунок коштів єдиного казначейського рахунка в поточному бюджетному періоді не було.

Отже, через не використання можливості розміщення тимчасово вільних коштів міського бюджету на депозитному рахунку протягом 2015 та 2016 років міським бюджетом недоотримано відповідно 166,3 та 315,3 тис. гривень.

6. Внаслідок укладання договору оренди землі із недотриманням чинного законодавства міським бюджетом недоотримано доходів.

Рішенням сесії Хотинської міської ради №145/9 від 25.09.2007 року гр.Бурковському Д.В. надано дозвіл на виготовлення технічної документації щодо відведення в оренду земельної ділянки площею 0,1 га для обслуговування власної нежитлової лазні. Технічну документацію було затверджено рішенням сесії Хотинської міської ради №210/13 від 15.04.2008 року.

Так, 12.08.2008 року між міською радою та фізичною особою-підприємцем Бурковським Д.В. укладено договір оренди землі, який зареєстровано у Хотинському реєстраційному секторі Чернівецької регіональної філії ДП «Центр державного земельного кадастру», про що 12.08.2008 року вчинено запис за №040882000011. Відповідно до умов договору Бурковському передано в строкове платне користування земельну ділянку площею 0,1 га несільськогосподарського призначення для обслуговування власної нежитлової будівлі лазні, яка заходиться в м.Хотин по вул.Чернівецькій,78 строком на 49 року.

Відповідно до п.4 договору оренди нормативна грошова оцінка земельної ділянки становить 50543,86 грн.

Згідно з п.7 договору, орендна плата вноситься орендарем у грошовій формі у розмірі 4 відсотків від нормативно-грошової оцінки вказаної земельної ділянки, що складає 2021,75 грн. на рік.

30.07.2015 року у зв'язку із систематичним невиконанням орендарем своїх зобов'язань між орендарем та Хотинською міською радою укладено договір про розірвання договору оренди. Одночасно згідно зобов'язання про погашення суми орендної плати за оренду земельної ділянки відповідно до договору оренди наданого Бурковським Д.В. він зобов'язується сплатити кошти в сумі 11002,45 грн. заборгованості з орендної плати за вказану вище земельну ділянку. До зобов'язання додано графік платежів, який підписано орендарем та орендодавцем та згідно якого щомісячна сплата з серпня 2015 року по грудень 2017 року повинна складати 366,75 гривень.

При цьому, згідно даних міської ради, заборгованість зі сплати вказаним орендарем орендної плати станом на 31.07.2015 складала 16209,77 гривень.

Розмір орендної плати міською радою розраховано із врахуванням індексів інфляції, проте, згідно п.8 договору обчислення розміру орендної плати за землю здійснюється без урахування індексів інфляції. Відповідно заборгованість з орендної плати, розрахована згідно укладеного договору повинна складати 11002,45 гривень.

Зазначимо, що згідно ст.15 Закону України «Про оренду землі» від 06.10.1998 року №161-XIV, істотними умовами договору оренди землі є орендна плата із зазначенням її розміру, індексації, способу та умов проведення розрахунків, тощо.

Хотинська міська рада у грудні 2016 року, під час проведення аудиту, із позовною заявою звернулась до Господарського суду Чернівецької області про стягнення заборгованості з Бурковського Д.В. по укладеному договору оренди землі.

Рішенням суду від 07.02.2017 року позов міської ради задоволено частково, а саме, судом вирішено стягнути з Бурковського Д.В. заборгованість із сплати орендної плати відображену у графіку платежів згідно зобов'язання Бурковського Д.В. погодженого з міською радою.

Отже, уклавши договір оренди із недотримання закону України «Про оренду землі», в частині не передбачення істотних умов договору, міською радою втрачено можливість стягнення з Бурковського Д.В. 5,0 тис. грн. за оренду земельної ділянки.

ГПОТЕЗА 2. Недостатнє здійснення повноважень щодо управління комунальними підприємствами призводить до зайвих витрат бюджетних коштів.

У досліджуваному періоді на території Хотинської міської ради функціонували 3 комунальні підприємства, які утворені міською радою:

- комунальне підприємство «Хотинтепломережа Хотинської міської ради» (надалі - КП «Хотинтепломережа»);
- комунальне підприємство «Хотинблагоустрій Хотинської міської ради» (надалі – КП «Хотинблагоустрій»);
- комунальне підприємство «Ринок Хотинської міської ради» (надалі – КП «Ринок»).

Порівнюючи обсяги доходів та вартість основних засобів вказаних підприємств, найбільшим є КП «Хотинтепломережа», яка надає населенню м.Хотин послуги з теплопостачання, водопостачання та водовідведення.

Наступним є КП «Хотинблагоустрій». Вказане підприємство надає послуги з вивезення і розміщення твердих побутових відходів, ритуальних послуг, санітарної очистки вулиць, тощо.

Згідно звітів про фінансові результати, у 2014 році результатом роботи всіх перерахованих підприємств були збитки у сумах відповідно 40, 0,3 та 18,9 тис. гривень. У 2015 році прибутки в сумах 262, 108,2 та 36,7 тис. гривень. За результатами 2016 року збитки отримано тільки КП «Хотинблагоустрій» у сумі 8,8 тис. грн., а КП «Хотинтепломережа» отримало чистий прибуток в розмірі 1260,0 тис. гривень. [22]

Згідно даних Хотинської міської ради, протягом 2014-2015 років з

міського бюджету КП «Хотинтепломережа» та КП «Хотинблагоустрій» отримували кошти на погашення заборгованості із заробітної плати та на виконання вказаними підприємствами своїх функцій.

Так, КП «Хотинтепломережа» у 2015 та 2016 роках отримано 643,7 тис. грн. з міського бюджету, відповідно 320,0 та 323,7 тис. грн., а КП «Хотинблагоустрій» 1930,0 тис. грн., з яких у 2014 році отримано 606,8, у 2015 році – 711,7 та у 2016 році 611,5 тис. гривень. КП «Ринок» кошти з міського бюджету у досліджуваному періоді не отримувало.

Інакше кажучи, КП «Хотинблагоустрій» отримано бюджетних коштів у тричі більше ніж КП «Хотинтепломережа», при тому, що у сумі загального обсягу доходів вказаних підприємств, розмір коштів міського бюджету складав відповідно 3,5 та 39,5 відсотка. Тобто, в загальній сумі доходів КП «Хотинблагоустрій» майже половина становлять надходження коштів з міського бюджету.

Аналізуючи штатні розписи вказаних підприємств встановлено, що згідно штатних розписів на 2016 рік штатна чисельність працівників КП «Хотинтепломережа» складала 72,2 одиниці та КП «Хотинблагоустрій» - 39 одиниць, які розподілено на 6 та 5 підрозділів відповідно. Також, в складі адміністративних працівників у кожному з підприємств на 2016 рік передбачено по юристу, заступнику директора (у КП «Хотинтепломережа» це головний інженер) та по 3 працівники відділу бухгалтерського обліку.

На виконання заходів, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.04.2001 №152-р «Про затвердження заходів щодо реалізації концепції подальшого реформування оплати праці в Україні, схваленої Указом Президента України від 25.12.2000 №1375» та спільного наказу Міністерства праці та Міністерства економіки України від 28.12.2000 №361 «Про заходи поліпшення нормування праці» наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 26.09.2003 №269 затверджено «Міжгалузеві нормативи чисельності працівників бухгалтерського обліку». [23,24]

Пунктом 12 *Наказу №269* визначено, що чисельність працівників бухгалтерського обліку визначається в залежності від загальної чисельності працюючих на Підприємстві та кількості самостійних підрозділів, з урахуванням коефіцієнта питомої ваги робіт з бухгалтерського обліку та звітності, яка виконується менше 70% на ПЕОМ, який складає 1,3.

При умові злиття вказаних підприємств в одне комунальне підприємство, нормативна кількість працівників бухгалтерського обліку, згідно наведеного вище наказу, повинна була б становити 5 одиниць ($3,8 \text{ од} \times 1,3 = 4,9 \text{ од}$), що на одну одиницю менше, ніж передбачено штатними вказаних підприємств. Вказане дозволить зменшити витрати на заробітну плату працівників бухгалтерського обліку щонайменше на **50,7** тис. гривень.

Також, у випадку об'єднання вказаних комунальних підприємств, можливо скоротити також посаду юриста та заступника директора в одному з підприємств, що дозволить зменшити річний фонд оплати праці орієнтовно на

45,6 та 75,5 тис. гривень.

Крім цього, у випадку об'єднання вказаних підприємств, з міського бюджету у 2016 році можливо було не виділяти 333,6 тис. грн. субсидії на виплату заробітної (1260 тис. грн. чистого прибутку мінус 935,2 тис. грн. наданих з міського бюджету субсидій та мінус збиток КП «Хотинблагоустрій»)

Довідково: відповідно до ст.17 закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування, а п.30 ст. 26 цього закону передбачено, що виключною компетенцією сільських, селищних, міських рад є прийняття рішень щодо створення, ліквідації, реорганізації та перепрофілювання підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідної територіальної громади.

Отже**, об'єднання двох комунальних підприємств в одне дозволить оптимізувавши їх чисельність та зменшити фонд оплати праці орієнтовно на **171,8 тис. грн.** в рік та в подальшому, у випадку прибутковості об'єданого підприємства, зменшити видатки з міського бюджету на виділення коштів збитковому підприємству. При умові об'єднання зазначених підприємств у 2015 році у 2016 році можливо було зекономити кошти міського бюджету у сумі **333,6 тис. гривень.

По інших питаннях, передбачених програмою аудиту, відхилень які б свідчили про можливі втрати доходів, неекономне або неефективне використання фінансових ресурсів не виявлено.

ВИСНОВКИ

Законодавством України визначено, що при формуванні та виконанні відповідних місцевих бюджетів фінансування видатків, які забезпечують надання державних соціальних гарантій та соціальних послуг, має бути пріоритетним.

У **2014-2016 роках по доходах загального фонду** планувалось з урахуванням змін та уточнень залучити коштів у сумі **10158,6, 10053,6 та 11180,4 тис. грн.** відповідно. Фактичне виконання склало **10271,8, 10467,6 та 12069,2 тис. грн.**, що становить **101,1, 104,1 та 107,9%** уточненого плану на відповідний період.

По **спеціальному фонду** планувалось з урахуванням змін та уточнень залучити **3486,5, 847,0 та 450 тис. гривень.** Фактично забезпечено надходження у сумі **4037,0, 1004,6 та 405,4 тис. грн.**, що відповідає **115,8, 118,6 та 90,1%** уточненого плану на відповідний період.

При цьому зазначимо, що бюджетна децентралізація та розширення повноважень територіальних громад сприяли підвищенню фінансової самостійності Хотинського міського бюджету та зміцненню його фінансової основи та самодостатності. Так, внаслідок змін, внесених до бюджетного

законодавства, у 2015 та 2016 роках дохідна частина міського бюджету суттєво збільшилась і це при тому, що податок з доходів фізичних осіб у вказаному періоді до міського бюджету (згідно чинного законодавства) не надходив.

Планові показники **видатків загального фонду у 2014-2016 роках**, виконано у сумі **9854,5, 7719,7 та 5092,6** тис. грн., що склало **99,7, 99,4 та 98,8%** уточненого річного плану на відповідний період.

По **спеціальному фонду** планові показники видатків виконані у 2014 році - на **62,6** у 2015 році - на **98,6** та у 2016 році - на **92,0%** уточненого річного плану у сумі **4162,2** тис. грн., **6284,7** тис. грн. та **6491,0** тис. грн. у відповідному періоді.

Проте, збільшення обсягів видатків не дозволило органам місцевого самоврядування в повній мірі вирішити проблеми, що накопичились останнім часом в місті, а відтак його мешканці не в повній мірі **отримали якісні та в повному обсязі державні соціальні гарантії та соціальні послуги:**

У «Сфері освіти».

У зв'язку із внесенням змін до Бюджетного кодексу України (Закон України від 28.12.2014 №79-VIII - далі Закон №79 «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин») всі установи соціально-культурної сфери передано з бюджетів сільських, селищних та міських (міст районного значення) рад до районних бюджетів.

З 01.04.2015 року з міського бюджету передано ДНЗ «Сонечко» та НВК «ДНЗ- ЗОШ I ступеня» на утримання з районного бюджету.

Аналізом видатків на утримання навчальних закладів встановлено, що в основному в повній мірі забезпечувались видатки по заробітній платі та енергоносіях.

Наприклад, на утримання Хотинського НВК «ДНЗ- ЗОШ I ступеня» (школа 2-4 класи) виділено на 5 % видатків менше ніж фактична потреба та 76,7 відсотків всіх видатків становлять видатки на заробітну плату з нарахуваннями.

При цьому, аналізом встановлено нестачу потужності навчальних закладів м.Хотин. Так, наповнюваність ДНЗ «Сонечко» становила 132%, Хотинського НВК «ДНЗ- ЗОШ I ступеня» (садочок) – 112 % та Хотинського НВК «ДНЗ- ЗОШ I ступеня» (школа 2-4 класи) – 111,1 відсотка.

Наприклад, проектна потужність ДНЗ «Сонечко» становить 159 місць, який фактично відвідували 210 вихованців, потужність Хотинського НВК «ДНЗ- ЗОШ I ступеня» (садочок) становить 375 місць, який відвідували 421 вихованець.

Згідно інформації міської ради, у «ДНЗ- ЗОШ I ступеня» на 2014-2015роки існувала потреба у 5 комп'ютерах та одному мультимедійному проектору орієнтовною вартістю відповідно 30 та 4 тис. гривень.

Також, для утеплення зовнішніх стін та даху Хотинського НВК «ДНЗ- ЗОШ I ступеня» (корпус 1) необхідно орієнтовно 4500 тис. грн., а для утеплення

даху Хотинського НВК «ДНЗ-ЗОШ І ступеня» (корпус 2) – орієнтовно 600 тис. гривень.

У сфері житлово-комунального господарства

Обслуговування комунального господарства міста здійснюють 3 комунальні підприємства КП «Хотинтепломережа», КП «Хотинблагоустрій» та КП «Ринок Хотинської міської ради».

Так, постачання води в місто здійснюється по водопровідному колектору, який збудовано 1983 року та централізованим водопостачанням забезпечені 82 відсотки населення міста. Централізованим постачанням питної води охоплено близько 90% вулиць міста, проте значна частина житлових будинків в індивідуальному секторі (~18% населення) користується локальними джерелами.

Водоводні мережі станцій першого та другого підйому та вуличні водопровідні мережі побудовані в 70-80 роках минулого століття та частково знаходяться у аварійному стані. Втрати води у водопровідних мережах складають біля 30 %. Через недосконалість системи водопостачання, технічну зношеність мереж вода споживачам подається 12 годин на добу, а саме: з 05 год. до 11 год. та з 17 год. до 23 год.

На даний час проводяться роботи з реконструкції системи водопостачання міста шляхом заміни аварійних частин водогону. Також підготовлена проектно-кошторисна документація для встановлення 6-ти водонапірних башт, що дозволить забезпечити цілодобову подачу питної води споживачам та економію енергоресурсів. Для проведення реконструкції системи водопостачання міста та встановлення зазначених водонапірних башт необхідно орієнтовно 7500 тис гривень.

Централізованим водовідведенням у Хотині користується 30% жителів. Для покращення роботи очисних споруд здійснено часткову заміну каналізаційного колектора, проведено ремонт системи фільтрації та очищення стоків. Проектна продуктивність очисної станції становить 1700 м³/добу. Фактична кількість стоків, які подаються на очисну станцію, становить 600 м³/добу. Більшість мереж побутової каналізації є застарілими та потребують ремонту і модернізації.

Теплопостачання в місті здійснюється центральною котельнею КП «Хотинтепломережа» тільки установам бюджетного сектору. Всі багатоквартирні будинки переведені на індивідуальне поквартирне опалення у яких в якості енергоносія використовується переважно природний газ, рідше - тверде паливо, електроенергія.

Транспортування теплової енергії відбувається зовнішніми тепловими мережами, а саме металевими трубами різних діаметрів. Значні втрати тепла обумовлює низька надійність теплотраси через незадовільну теплову ізоляцію трубопроводів та розриви труб з витокami теплоносія. Для проведення капітального ремонту тепломережі із заміною металевих труб на попередньо-ізольовані труби необхідно орієнтовно 3500 тис. гривень.

Як показали результати аудиту, одними із шляхів збільшення *резервів ресурсної бази бюджету та оптимізації видаткової частини для подальшого їх спрямування* на підвищення рівня забезпечення територіальної громади міста Хотин якісними та відповідного рівня державними соціальними гарантіями та соціальними послугами є:

По-перше, забезпечення ефективного використання всіх джерел надходжень.

1. Переукладання угод оренди земель після введення в дію оновленої нормативно-грошової оцінки.

У 2014-2016 роках в загальному, внаслідок не перегляду 10 договорів оренди земельних ділянок у зв'язку із збільшенням ставки орендної плати та після введення в дію оновленої нормативної грошової оцінки земель Хотинської міської рад загальною площею **9,9 га** за досліджуваний період міським бюджетом розрахунково недоотримано **420,9** тис. грн. (2014 році – **162,4**, 2015 році – **134,7**, 2016 році – **123,8** тис. грн.) орендної плати.

Наприклад, міською радою не переглянуто угоду діючу з 28.11.2008 року із фізичною особою Годнюк М.І. на оренду земель сільськогосподарського призначення (для ведення товарного сільськогосподарського виробництва) площею **5,0** гектара. Нормативна грошова оцінка на дату укладання договору оренди складала **34,26** грн. за **1** кв. метр. Враховуючи оновлену нормативну грошову оцінку земель та сплачений обсяг орендної плати, міським бюджетом у досліджуваному періоді недоотримано **40,4** тис. гривень.

2. Відслідковування сплати за земельні ділянки відчужені із розстроченням платежів.

Аналізом надходження до міського бюджету плати за відчужені земельні ділянки встановлено, що двома покупцями не дотримувались терміни оплати за викуплені земельні ділянки.

Так, Скрипник М.А. у грудні 2009 року придбала земельну ділянку площею 7,0 тис. м.кв. для обслуговування власних виробничих приміщень вартістю, згідно експертної грошової оцінки, 153,7 тис. гривень. Повний розрахунок за яку було обумовлено до грудня 2011 року, проте зазначена сума продажу вказаної ділянки до міського бюджету надійшла чотирма платежами: перший внесок у сумі 76,8 тис. грн. у 2009 році, а решта суми (відповідно 45,0, 11,8 та 20,0 тис. грн.), 11.06.2014, 11.04.2015 та 15.04.2015 року.

Всього, внаслідок не проведення нарахування індексу інфляції та штрафних санкцій по вказаному договору міським бюджетом недоотримано **26,8** та **9,7** тис. гривень.

Також, згідно договору купівлі-продажу земельної ділянки несільськогосподарського призначення б/н від 29.03.2011 року міською радою відчужено приватному підприємцю Микитюк О.О. земельну ділянку загальною площею 2387 м.кв. за 70,6 тис. гривень.

На час укладання договору покупцем сплачено за земельну ділянку на

рахунок міської ради 40,0 тис. грн., решту 30,6 тис. грн. договором обумовлено перерахувати рівними частинами по 850 грн. щомісяця до 20 числа (36 місяців або до 20.03.2014 року).

Фактично, внаслідок порушення обумовлених термінів оплати, на початок квітня 2014 року за вказану земельну ділянку міським бюджетом недоотримано **6,7** тис. гривень.

3. Продаж земель за заниженою ринковою вартістю.

Так, при продажу земельних ділянок недотримано вимог законодавства в частині відчуження на конкурентних засадах та недостатню увагу приділялось контролю за дотриманням покупцями повноти наданих документів.

В 2013 та 2014 роках Хотинською міською радою відповідно було продано ТзОВ „Буковина Солар 1” дві земельні ділянки за заниженими ринковими вартостями, що призвело до недоотримання Хотинським міським бюджетом коштів в загальній сумі **1563,8** млн. гривень.

4. В частині ненадходження до міського бюджету податку на доходи фізичних осіб.

Відповідно до ст. 64 [Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 р. № 2456-VI](#) (у редакції, яка діяла у 2014 році) податок на доходи фізичних осіб (далі ПДФО), який сплачується податковим агентом - юридичною особою (її філією, відділенням, іншим відокремленим підрозділом) чи представництвом нерезидента - юридичної особи, зараховується до відповідного місцевого бюджету за її місцезнаходженням (розташуванням) в обсягах податку, нарахованого на доходи, що сплачуються фізичній особі.

На території м.Хотин розташовані відокремлені підрозділи Головного управління Держземагенства у Чернівецькій області, Головного управління Держсанепідслужби у Чернівецькій області та Головного управління статистики у Чернівецькій області податок на доходи фізичних осіб у досліджуваному періоді сплачувався до Чернівецького міського бюджету за місцем розташування юридичних осіб, а не до Хотинського міського бюджету - за місцем розташування їх відокремлених підрозділів. Внаслідок цього, у 2014 році Хотинським міським бюджетом недоотримано **19,0** тис. гривень.

5. Можливі резерви збільшення надходжень до міського бюджету від розміщення тимчасово вільних коштів на депозитних рахунках банків.

Аналізом помісячних залишків коштів по загальному фонду Хотинського міського бюджету встановлено, що починаючи з квітня 2015 року до кінця досліджуваного періоду залишок коштів на рахунку загального фонду Хотинського міського бюджету складав від 626,4 тис. грн. до 2769,5 тис. грн. та протягом 2016 року становив не менше 1142,5 тис. гривень.

При цьому, міською радою не використано можливості розміщення тимчасово вільних коштів на депозитних рахунках, як передбачено Порядок розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках у банках затверджено постановою Кабінету Міністрів

України від 12.01.2011 року №6, внаслідок чого протягом 2015 та 2016 років міським бюджетом недоотримано відповідно **166,3** та **315,3** тис. гривень.

6. Внаслідок укладання договору оренди землі із недотриманням чинного законодавства.

Так, при укладанні договору оренди 0,1 га земель міської ради для обслуговування власної нежитлової лазні із гр.Бурковським Д.В. недотримано вимог закону України «Про оренду землі» в частині передбачення нарахування орендної плати із зазначенням індексації, внаслідок чого, втрачено можливість стягнення **5,0** тис. грн. за оренду вказаної земельної ділянки.

По-друге, недостатнє здійснення повноважень щодо управління комунальними підприємствами призводить до зайвих витрат бюджетних коштів.

Аналізом діяльності комунальних підприємств, заснованих міською радою, встановлено економічну доцільність об'єднання КП «Хотинтепломережа» та КП «Хотинблагоустрій».

Зазначене дозволить оптимізувавши їх чисельність та зменшити фонд оплати праці орієнтовно на **171,8** тис. грн. в рік та в подальшому, у випадку прибутковості об'єднаного підприємства, зменшити видатки з міського бюджету на виділення коштів збитковому підприємству. При умові об'єднання зазначених підприємств у 2015 році, у 2016 році можливо було зекономити кошти міського бюджету у сумі 333,6 тис. грн. виділених на виплату заробітної плати.

РЕКОМЕНДАЦІЇ.

З метою підвищення ефективності планування та витрачання бюджетних коштів, виконання Хотинського міського бюджету рекомендується:

1. Забезпечити надходження до міського бюджету орендної плати за земельні ділянки розрахованої виходячи з актуальної нормативно-грошової оцінки землі.

2. У випадку прострочення плати за відчужені земельні ділянки, заборгованості з орендної плати, використовувати можливість нарахування штрафних санкцій.

3. Не допускати відчуження земельних ділянок та надання їх в оренду із порушенням чинного законодавства.

4. Розглянути можливість розміщення тимчасово вільних коштів міського бюджету на депозитному рахунку.

5. Розглянути питання щодо оптимізації (об'єднання) комунальних підприємств.

Перелік використаних джерел інформації

1. Інформація сайту gromady.cv.ua.
2. Форма 6-зем «Звіт про наявність земель та розподіл їх за власниками землі, землекористувачами, угіддями та видами економічної діяльності».
3. Бюджетний кодекс України.
4. Звіт про мережу бюджетних установ м.Хотин.
5. Аналіз надходження платежів до міського бюджету м.Хотин за 2014-2016 роки.
6. Довідка про виконання міського бюджету м.Хотин по видатках (2014-2016 роки).
7. Рішення сесій Хотинської міської ради про затвердження Хотинського міського бюджету на 2014, 2015 та 2016 роки.
8. Податковий кодекс.
9. Програма соціально-економічного розвитку м.Хотин.
10. Аналіз діяльності установ освіти м.Хотин.
11. План дій сталого енергетичного розвитку міста Хотин до 2030 року.
12. Закон України „Про місцеве самоврядування в Україні”.
13. Інформація Хотинської міської ради.
14. Цивільного Кодексу України.
15. Порядок проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок.
16. Земельний кодекс України.
17. Порядок розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках у банках затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2011 року №6.
18. Закон України від 20.05.1999 №679 «Про національний банк України».
19. Постанова Національного банку України від 02.03.2015 № 154.
20. Постанова Національного банку України від 28.01.2016 № 40.
21. Закон України «Про оренду землі».
22. Інформація комунальних підприємств Хотинської міської ради.
23. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.04.2001 №152-р «Про затвердження заходів щодо реалізації концепції подальшого реформування оплати праці в Україні, схваленої Указом Президента України від 25.12.2000 №1375».
24. Спільний наказ Міністерства праці та Міністерства економіки України від 28.12.2000 №361 «Про заходи поліпшення нормування праці» наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 26.09.2003 №269».